

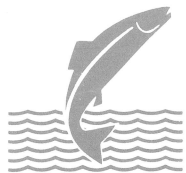
LANGADALSÁ.
FISKIRANNSÓKNIR 1988

Sigurður Már Einarsson

Borgarnesi, mars 1989 VMST V/89011V

Eintak bókasafns

VMST-V/89011

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Vesturlandsdeild

LANGADALSA.
FISKIRANNSÓKNIR 1988

Sigurður Már Einarsson

Borgarnesi, mars 1989

VMST-V/89011X

VEIÐIMÁLASTOFNUN - VESTURLANDSDEILD
Kveldúlfsgötu 2A, 310 Borgarnesi.

1. INNGANGUR.

Hér verður greint frá rannsóknum á laxastofni Langadalsár við Ísafjarðardjúp, en sambærilegar rannsóknir hafa verið gerðar árlega síðustu árin. Markmið þessara rannsókna hefur verið að fylgjast með nýtingu árinna til hrygningar og uppeldis, fylgjast með seiðaástandi og árgangastyrkleika og veita ráðgjöf um fiskrækt í kjölfar rannsókna. Í þessari skýrslu verður greint frá niðurstöðum rannsókna 1988 og teknar saman niðurstöður fyrir árin 1985 - 1988.

2. ADFERDIR

Svipuðum aðferðum er beitt og fyrri ár. Árlega eru nú veiddir 5 staðir í ána sem dæmigerðir staðir fyrir ána í heild (Mynd 1). Heildarþéttleiki seiða metinn á hverjum veiðistað (Fjöldi á 100 m²) og vöxtur seiða athugaður. Aðferðir við mælingar og úrvinnslu gagna eru nánar skýrðar í fyrri skýrslum.

3. NIÐURSTÖÐUR

Magn laxaseiða var að meðaltali 13 seiði á hverja 100 m² (Tafla 1). Fæst seiði veiddust á stöð 5 (3,4 á 100 m²) en flest á stöð 2 (36,2 á 100 m²). Tiltölulega lítill breytileiki er þó á milli stöðva, sérstaklega hvað fjölda eldri seiða varðar enda er umhverfi hvað botngerð og straumlag varðar fremur einsleitt. Klak fannst á 2 stöðum í ánni. á stöð 2 fyrir neðan efri brúna og á stöð 4 við veiðihúsið. Þetta er í fyrsta sinn frá 1985 sem verulegt magn af vor-gömlum seiðum finnst í ánni. Eins árs gömul seiði fundust nú á öllum veiðistöðum í verulegu magni (árgangur 1987). Árið 1987 fannst mjög lítið af þessum seiðum þannig að þessi seiðahópur verður mun öflugri en niðurstöður árið áður bentu til. Tveggja ára seiði fundust hvergi (árgangur 1986) og verður því að ætla að þennan árgang vanti nær alveg í ána. Fjöldi þriggja ára seiða (árgangur 1985) er hins vegar töluverður en lítið fannst af fjögurra ára seiðum (árgangi 1984), en þau hafa gengið að verulegu leyti til sjávar um vorið 1988.

A árunum 1985 - 1988 hefur þéttleiki seiða almennt verið lítill í ánni (Tafla 2) eða allt frá 4.5 - 13.5 seiði að meðaltali á 100 m². Síðustu 2 árin hefur þó þéttleikinn aukist nokkuð miðað við fyrri hluta þessa tímabils. Styrkleiki einstakra árganga hefur einnig reynst mjög mismunandi. Árgangarnir frá 1981, 1982 og 1983 hafa reynst rýrir, en árgangurinn frá 1984 virðist hafa verið mun sterkari. Árgangurinn frá 1985 er einnig öflugri en árgangarnir frá 1981 - 1983. Árganginn frá 1986 virðist vanta nær alveg en 1987 árgangurinn virðist lofa góðu. Of snemmt er að spá um seiði klakin 1988. Almennt kemur styrkleiki einstakra árganga ekki vel fram fyrr en hjá tveggja ára seiðum og eldri. Yngri seiði eru mjög litil og geta verið hnappdreifð þannig að þau eru yfirleitt vanmetin í mælingum fram að tveggja ára aldri.

Vöxtur laxaseiðanna (Tafla 3, mynd 2) er mjög hægur í Langadalsá. Það tekur ána 3 - 6 ár að ala upp seiði í gönguseiðastærð og stærstur hluti seiðanna þarf 4 - 5 ár í ferskvatninu. Mjög litlar breytingar hafa orðið í vexti seiða á tímabilinu 1985 - 1988.

4. ALYKTANIR

Langadalsá hefur erfið umhverfis skilyrði fyrir lax eins og fram hefur komið í fyrri skýrslum. Helstu ástæður þessa er að áin er á blágrýtissvæði og árvatnið er því steinefnasnautt, en steinefnin í árvatninu eru undirstaða þörungaframleiðslu sem skordýr lifa á sem aftur eru aðalfæða laxaseiðanna. Þá er aðrennslissvæði árinna mjög snjóbungt og áin einnig það norðarlega að hitastig hennar er lágt meðan snjóbráðar gætir. Botngæði árinna sérstaklega á neðri hluta hennar er einnig óhagstæð fyrir lax þar sem botninn er of fingerður sérstaklega á neðri hluta árinna.

Miklar sveiflur eru í laxveiðinni í ánni og áin hefur nú hin síðustu ár verið í mikilli lægð hvað laxveiði snertir. Þeir árgangar sem hafa verið að skila sér í ána hafa verið rýrir sem aftur er hægt að tengja óhagstæðu veðurfari t.d 1979, 1981, 1982 og 1983 sem hefur slæm áhrif á seiðaframleiðsluna.

Sjávarskilyrði hafa einnig verið slæm sum árin Að hluta til kemur einnig til að sum árin hefur hrygning ekki verið nægilega mikil t.d haustið 1985 því árganginn frá 1986 vantar nær alveg í ána. Þetta vandamál er erfitt viðureignar þar sem stangveiðialag er fast í ánni og í þeim árum er göngur eru litlar getur stöngin því tekið of stóran hluta göngunnar.

Líkur er þó á að sumarið 1989 geti orðið um nokkurn bata í laxveiðinni. Árgangurinn frá 1984 sem fór mest til sjávar voruð 1988 skilar sér sem smálax sumarið 1989 og eru vonir bundnar við að hann skili betri árangri en árgangarnir á undan þar sem seiðamælingar gefa til kynna að hann sé mun sterkari en sést hefur í ánni hin síðustu ár.

5. RADLEGGINGAR

Á undanförunum árum hefur ýmislegt verið ráðlagt í því skyni að auka laxgengd í vatnakerfi Langadalsár. Hér verður nú greint frá því helsta sem kemur til greina í þessu skyni.

1. Brevtingar á botngerð.

Í fyrri skýrslum hefur jafnan verið minnst á að hægt sé að bæta uppeldisskilyrðin í ánni með því að koma grjóti í ána þar sem botninn er of fingerður fyrir stærri seiði og búa þannig til uppeldisskilyrði á þeim stöðum þar sem talið er að grjótið haldist í ánni. Þetta er einkum hægt að framkvæma meðfram bökkum, en einnig er hægt að búa til bröskulda í ána til að stöðva botnskrið og grjótbera kaflana inn á milli. Nauðsynlegt er að slíkt sé aðeins framkvæmt að undangenginni ýtarlegri skoðun og kortlagningu á þeim stöðum sem til greina koma. Einnig er kostnaður við slíkar framkvæmdir mikill.

2. Seiðasleppingar.

Hægt er að beita seiðasleppingum í ána í sama skyni. Við allar sleppingar seiða er frumskilyrðið að stofninn í ánni sé notaður til undaneldis, eins og skylt er samkvæmt nýlegri reglugerð. Þetta er hægt að gera með ádrætti að hausti eða reyna að útvega undaneldisfisk úr stangveiðinni. Stofnvalið skiptir miklu máli sérstaklega á þessu svæði þar sem stofninn hafur aðlagast að óbliðu umhverfi og er því mun hæfari til að

komast af en aðrir stofnar. Veiðifélagið ætti því að stefna að því á hverju ári að ætið sé útvegaður stofnfiskur úr ánni þannig að hægt sé að fá seiði til sleppinga ef þörf er talin á.

Í byrjun þessara rannsókna voru allir árgangar til staðar í ánni bót fjöldi seiða væri lítill. Því var ekki mælt með því að sleppa slíkum seiðum í ána á fiskgengan hluta og yfirleitt er ekki mælt eð slíku nema sýnt sé að klak hafi brugðist og árganga vanti í ána. Einnig er mjög erfitt að gera sér grein fyrir því magni seiða sem áin getur framfleytt. Seiðabúskapi árinna þannig háttá nú að árganginn frá 1986 vantar í ána og er því talið rétt að fylla í það skarð sem þar hefur myndast. Hér er mælt með því að sleppa þá fremur stórum sumaröldum seiðum (6 - 8 sm) í ána og dreifa þeim jafnt yfir sleppisvæðið í samráði við sérfræðing. Ráðlegt væri að sleppa á bilinu 5000 - 10000 seiðum. Ef stofn árinna er ekki tiltækur er skásti kosturinn að fá stofn úr á í nágrenni árinna af sama landsvæði.

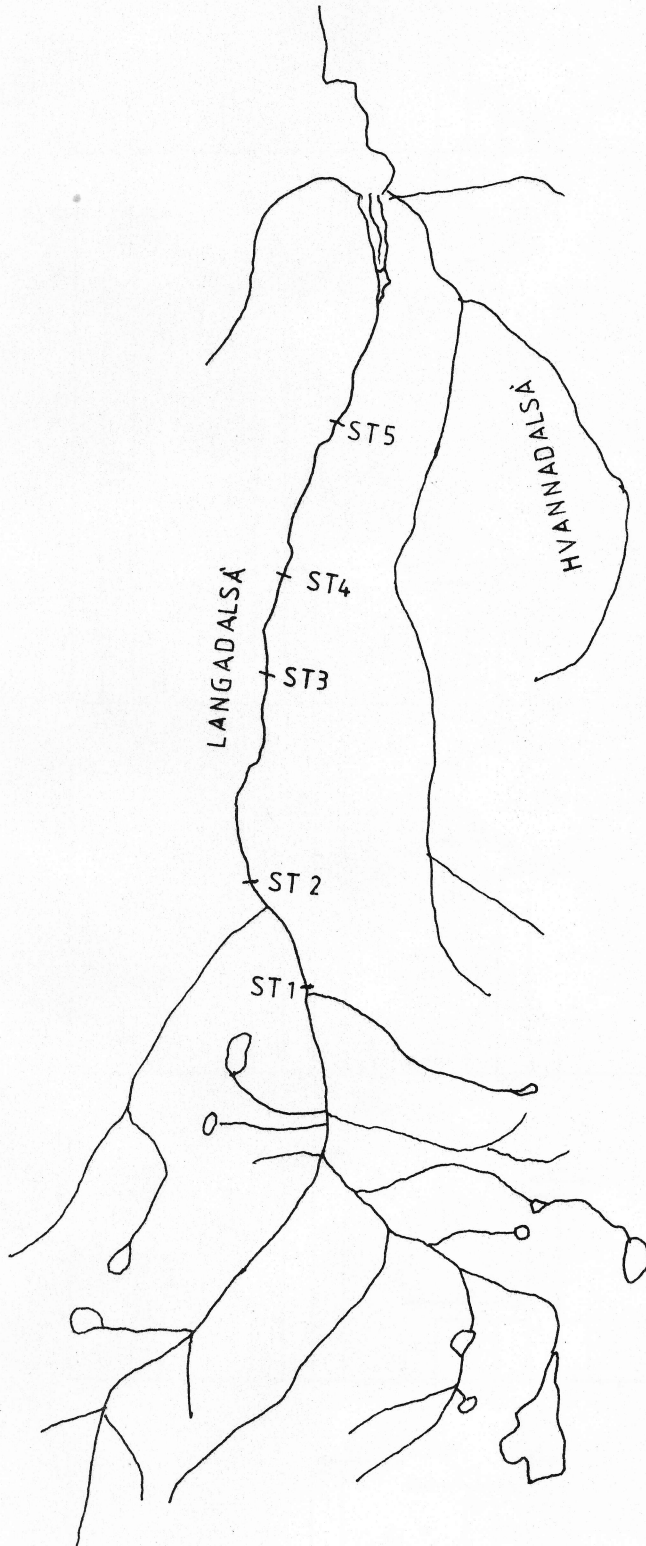
Einnig er mælt með því að sleppingar gönguseiða verði reyndar í ána þar sem laxveiðin er nú mjög lítil í ána og slíkar sleppingar eru hrein viðbót við náttúrulega framleiðslu. Hin síðustu ár hefur fengist nokkur reynsla á hafbeitarsleppingar í nágrenni Langadalsár, við Blævadalsá og Hafnardalsá og árið 1988 fengust þannig allgóðar endurheimtur úr slíkum sleppingum. Í fyrri skýrslu er lýst hvernig framkvæmd slíkra sleppinga er best háttá (Sigurður Már Einarsson 1987).

3. Lagfæringar á ós.

Til bóta væri að lagfæra nokkuð ósasvæði árinna. Ósinn er grunnur og álóttur og væri til bóta að taka hann saman í eina rás og gera gönguleiðina greiðfærari fyrir fiskinn.

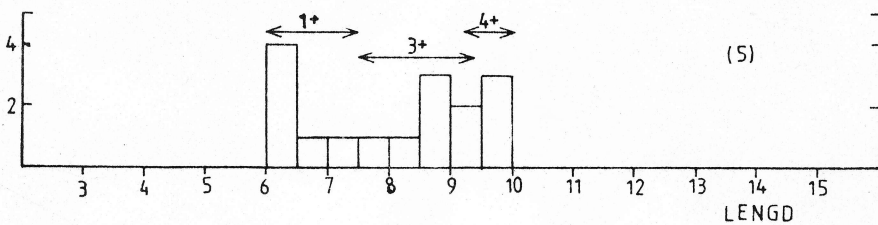
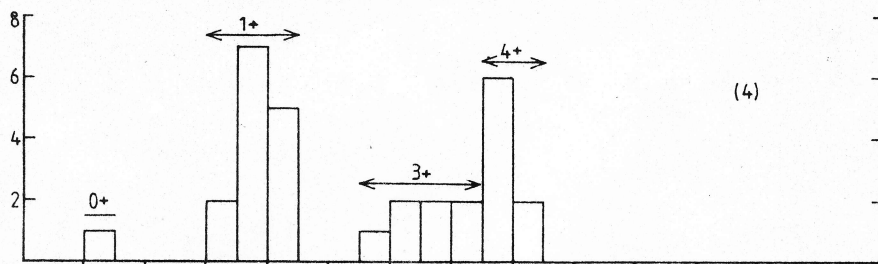
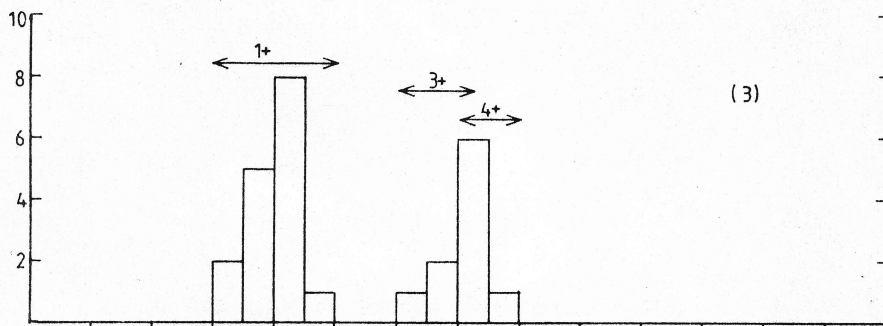
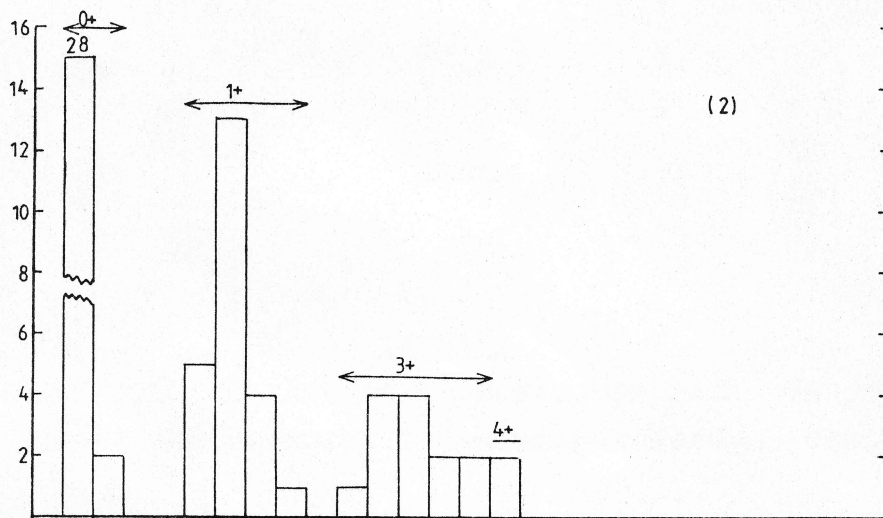
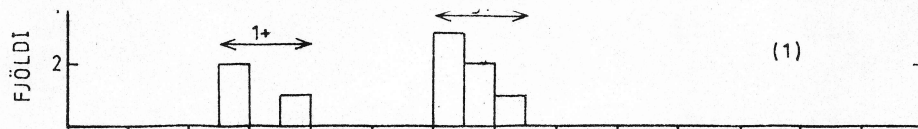
MYND 1:

VATNAKERFI LANGADALSAR. RAFVEIDISTADIR ERU SYNDIR MED
NUMERUM.

MYND 2:

LENGDARDREIFING OG ALDUR LAXASEIDA I LANGADALSA 7. AGUST
1988.

TAFLA 1

HEILDARÞETTLEIKI LAXASEIDA (FJ./100 M²) Á 5
STÓÐUM Í LANGADALSA OG AÐ MEDALTALI FYRIR ANA
Í HEILD 7. AGÚST 1988.

<u>STÓÐ</u>	<u>ALDURSHÓPAR</u>						<u>ALLS</u>
	<u>0+</u>	<u>1+</u>	<u>2+</u>	<u>3+</u>	<u>4+</u>	<u>5+</u>	
1	-	2,0	-	4,0	-	-	6,0
2	20,2	8,9	-	7,1	-	-	36,2
3	-	7,3	-	2,6	1,4	-	11,3
4	0,2	4,6	-	1,8	1,8	-	8,4
5	-	1,4	-	1,6	0,4	-	3,4
MEDAL- FJÓLDI	4,1	4,8	-	3,4	0,7	-	13,0

TAFLA 2

MEDALFJÓLDI LAXASEIDA OG BLEIKJUSEIDA Á HVERJA
100 M² SEM VEIDDIST Í LANGADALSA 1985 - 1988.

<u>ÁR</u>	<u>DAGS.</u>	<u>STÓÐVA</u>	<u>TEG.</u>	<u>0+</u>	<u>1+</u>	<u>2+</u>	<u>3+</u>	<u>4+</u>	<u>5+</u>	<u>ALLS</u>
1985	8-9/7	7	LAX	-	0,8	0,7	0,9	2,1	*	4,5
			BL.							1,5
1986	28-29/7	6	LAX	-	1,8	3,7	1,0	0,7	0,4	7,5
			BL.							1,6
1987	19/8	5	LAX	*	-	6,8	6,6	-	0,1	13,5
			BL.							0,7
1988	7/8	5	LAX	4,1	4,8	-	3,4	0,7	-	13,0
			BL.							1,9

TAFLA 3

VOXTUR LAXASEIDA I LANGADALSA 7. AGUST 1988.

(ML=MEDALLENGD, SD=STADALFRAVIK, N=FJOLDI).

<u>STÖÐ</u>	<u>1+</u>			<u>2+</u>			<u>3+</u>			<u>4+</u>		
	<u>ML</u>	<u>SD</u>	<u>N</u>	<u>ML</u>	<u>SD</u>	<u>N</u>	<u>ML</u>	<u>SD</u>	<u>N</u>	<u>ML</u>	<u>SD</u>	<u>N</u>
1	5,1	0,60	3	-	-	-	8,6	0,38	6	-	-	-
2	5,3	0,38	23	-	-	-	8,3	0,63	13	9,9	-	2
3	6,0	0,40	16	-	-	-	9,0	0,37	7	9,5	0,38	3
4	5,8	0,34	14	-	-	-	8,6	0,47	7	10,0	0,27	8
5	6,5	0,40	6	-	-	-	8,9	0,66	8	10,7	1,41	3